

Quickscan natuurtoets uitbreiding Riverparc, Giesbeek

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **Quickscan Natuurtoets Uitbreiding Riverparc, Giesbeek**

Subtitel: *Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Projectcode: 11-052

Status: Definitief rapport

Datum: 3 augustus 2011

Auteur: ing. M.G. (Mark) Hoksberg & ir. D.J. (David) Sietses

Veldonderzoek: ir. D.J. (David) Sietses

Eindredactie: Drs. I (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: Witpaard

Contactpersoon: Dhr. G. Jansen

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Huidige situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet van dit rapport	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte	5
3	Toetsing Flora- en faunawet	7
3.1	Flora- en faunawet	7
3.2	Methode	7
3.3	Flora	7
3.4	Zoogdieren	7
3.5	Broedvogels	8
3.6	Amfibieën	8
3.7	Overige soortgroepen	9
	Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen

1 Wettelijk kader Flora- en faunawet
2 Plankaart voorgenomen ontwikkelingen
3 Essentietabel Uiterwaarden IJssel

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard (contactpersoon dhr. G. Jansen) heeft EcoGroen Advies BV een Quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de beoogde bouw van vijf extra woningen en de aanleg van een noodweg op het terrein van Riverparc te Giesbeek.

De planlocatie ligt ten oosten van Giesbeek aan de zuidkant van de recreatieplas Rhederlaag. Het recreatieterrein grenst direct aan Natura 2000- gebied Uiterwaarden IJssel. De beoogde plannen bestaan uit het slopen van een receptie- en opslaggebouw en het verwijderen van twee tennisvelden. Op deze locatie worden vijf woningen gerealiseerd die zullen aansluiten op de reeds aanwezige woningen. Binnen het Riverparc zijn in de huidige situatie 346 woningen aanwezig. Hoewel deze woningen al sinds 2000 permanent bewoond zijn, ligt hier de bestemming 'recreatiewonen'. De gemeente heeft het voornemen om deze bestemming om te vormen naar 'regulier wonen'. De bestemming 'regulier wonen' gaat ook gelden voor de vijf nieuw te realiseren woningen. Tevens wordt er een nieuwe noodweg aangelegd naast de Muggenwaard, die door fietsers en wandelaars gebruikt zal worden en alleen in noodsituaties voor motorvoertuigen. Voor de aanleg van de noodweg zal een bestaande watergang gedempt worden en wordt een deel van de huidige erfbeplanting verwijderd.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 8 maart 2011 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Natuurbeschermingswet

De geplande ontwikkelingen (aanleg vijf extra woningen en een noodweg) vinden plaats op 60 meter van de begrenzing van het Natura 2000-gebied, waardoor fysieke aantasting van habitats en soorten kan worden uitgesloten. Gezien de relatief kleinschalige werkzaamheden zullen geen hydrologische-, verzurende- of verontreinigende effecten optreden. Verstoring op kwalificerende vogels, die de Rhederlaag gebruiken als rust-, foerageer- of slaapgebied als gevolg van extra beweging, verlichting en geluid zal niet optreden. De ontwikkelingen worden vanaf de Rhederlaag geheel aan het zicht onttrokken door de aanwezigheid van opgaande structuren. Daarnaast vinden tijdens de aanlegfase geen heiwerkzaamheden plaats. Een toename van recreatiedruk op het omliggende Natura 2000-gebied als gevolg van de realisatie van de vijf extra woningen zal wegvallen ten opzichte van de 346 reeds bestaande woningen in het Riverparc. De wijziging van recreatie woningen naar reguliere woningen zal geen toename van recreatiedruk op omliggend gebied tot gevolg hebben. Dit omdat al ongeveer een decennium permanente bewoning in het Riverparc aanwezig is er in feite geen veranderingen optreden. Gesteld wordt dat enkel de bestemming wordt gewijzigd maar het gebruik onveranderd blijft. Geconcludeerd wordt dan ook dat als gevolg van de realisatie van vijf extra woningen, de realisatie van de noodweg en de wijziging van recreatie wonen naar regulier wonen geen negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

EHS

Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS is directe aantasting zoals areaalverlies niet aan de orde. Omdat het huidige gebruik van het plangebied gelijk zal zijn aan het toekomstige gebruik en gezien de ruime afstand tot de EHS, worden geen toenemende, indirecte negatieve effecten (bijvoorbeeld verandering in grondwaterpeil, toename recreatieve aanloop of toename van lawaai) op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS verwacht.

Natuur buiten de EHS

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen gebieden aanwezig die zijn aangewezen als waardevolle natuur buiten de EHS. Het meest nabijgelegen gebied dat als zodanig is aangemerkt ligt op een afstand van ruim een kilometer. Gezien de afstand en het ontbreken van een ecologische relatie tussen het plangebied en de beschermde natuur buiten de EHS zullen geen effecten op waardevolle natuur buiten de EHS plaatsvinden.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Uit het ecologische onderzoek komen de volgende zaken naar voren:

- Er zijn geen beschermde of bedreigde planten in het plangebied te verwachten;
- In de aanwezige bomen en de te slopen gebouwen zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. Er is ook geen schade aan vliegroutes of onmisbaar foerageergebied te vrezen;
- Verspreid in het gebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van andere zwaardere beschermde soorten (zoals Steenmarter) zijn niet aangetroffen, hoewel er wel waarnemingen van dit middelhoog beschermde zoogdier bekend zijn;

- In het plangebied is broedgebied aanwezig voor algemene broedvogels. Er zijn geen nesten van broedvogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- De greppel in het plangebied vormt mogelijk geschikt voortplantingswater voor laag beschermde amfibieën als Kleine watersalamander, Bastardkikker, Bruine kikker en Gewone pad (Ff-wet tabel 1). Uit verspreidingsgegevens is op korte afstand een populatie van de strikt beschermde Rugstreeppad (Ff-wet tabel 3) bekend. De greppel vormt naar verwachting geschikt voortplantingsbiotoop voor de soort. Het kan zodoende niet worden uitgesloten dat de soort voortplantend, foeragerend en/of overwinterend in het plangebied voorkomt. In zo'n geval kan schade aan individuen of leefgebied ontstaan door de voorgenomen ontwikkelingen;
- Aangezien de greppel in de loop van de zomer droogvalt zijn geen (beschermde) vissen te verwachten. Er zijn ook geen reptielen of beschermde ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Nader onderzoek en/of mitigerende maatregelen

- Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden dient nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor Rugstreeppad plaats te vinden. Dit kan door middel van een onderzoek in de periode april-mei waarbij wordt gezocht naar eiafzet en geluisterd naar kooractiviteit van mannelijke exemplaren;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor circa half maart en na eind juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Voor de in het plangebied (mogelijk) voorkomende laag beschermde amfibieën en grondgebonden zoogdieren geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet en zijn geen specifieke maatregelen vereist.

Suggestie

- Een aandachtspunt is de mogelijke vestiging van de Rugstreeppad. Aangezien in de omgeving van het plangebied de zeer mobiele pioniersoort Rugstreeppad met zekerheid voorkomt wordt sterk aanbevolen te voorkomen dat in de periode april-oktober (tijdelijke) ondiepe wateren aanwezig zijn. Mogelijk komt de soort nu nog niet in het plangebied voor, en kan op deze wijze worden voorkomen dat deze strikt beschermde soort zich alsnog in het plangebied vestigt;

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard (contactpersoon dhr. G. Jansen) heeft EcoGroen Advies BV een Quicksan natuurtoets uitgevoerd in verband met de beoogde bouw van vijf extra woningen en de aanleg van een noodweg op het Riverparc te Giesbeek.

De Flora- en faunawet, Nota Ruimte en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en hun habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Huidige situatie en beoogde ontwikkelingen

De planlocatie ligt ten oosten van Giesbeek aan de zuidkant van de recreatieplas Rhederlaag (figuur 1.1). Het Riverparc grenst direct aan Natura 2000- gebied Uiterwaarden IJssel. De beoogde plannen bestaan uit het slopen van een receptie- en opslaggebouw en het verwijderen van twee tennisvelden. Op deze locatie worden vijf woningen gerealiseerd die zullen aansluiten op de reeds aanwezige woningen. Binnen het Riverparc zijn in de huidige situatie 346 woningen aanwezig. Hoewel deze woningen al sinds 2000 permanent bewoond zijn, ligt hier de bestemming 'recreatie'. De gemeente heeft het voornemen om deze bestemming om te vormen naar 'regulier wonen'. Dit zal ook gaan gelden voor de vijf nieuw te realiseren woningen. Tevens wordt er een nieuwe noodweg aangelegd naast de Muggenwaard, die door fietsers en wandelaars gebruikt zal worden en alleen in noodsituaties voor motorvoertuigen. Voor de aanleg van de noodweg zal een bestaande watergang gedempt worden en wordt een deel van de huidige erfbepanting verwijderd. In bijlage 2 is een plattegrond opgenomen van de voorgenomen ontwikkelingen.

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten oosten van Giesbeek. (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet van dit rapport

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek en bekende verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten te garanderen.

2 Gebiedsgericht natuurbeleid

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzengebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebied

Dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Uiterwaarden IJssel, gelegen op een afstand van circa 60 meter ten oosten van de planlocatie (figuur 2.1). Het gebied is aangemeld als Habitatrichtlijngebied en als Vogelrichtlijngebied.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel (Bron: Ministerie van EL&I 2011)

Uiterwaarden IJssel omvat het systeem van de rivier de IJssel, inclusief aanliggende oeverwallen en komgronden. De IJssel verbindt een aantal natuurgebieden met elkaar: de natuurgebieden langs de rivier, de Gelderse Poort bovenstrooms langs de Rijn, de laagveenmoerassen van

Noordwest Overijssel in het noorden, de Randmeren en het Ketelmeer met aansluiting op het IJsselmeer in het westen (Ministerie van LNV, 2008).

Het gebied Uiterwaarden IJssel is aangewezen als speciale beschermingszone voor acht habitattypen, vijf broedvogelsoorten, 21 niet-broedvogelsoorten en zes habitatrictlijnsoorten (tabel 2.1). In bijlage 3 zijn de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor de habitats en (vogel)soorten weergegeven.

Tabel 2.1 Overzicht van habitattypen en soorten in het N2000-gebied

habitattypen
Meren met krabbenscheer, Beken en rivieren met waterplanten, Slikkige rivieroevers, Stroomdalgraslanden, Ruigten en zomen, Glanshaver- en vossenstaartheilanden, Vochtige alluviale bossen en Droge harthoutoobossen
habitatsoorten
Bittervoorn, Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Kamsalamander en Bever
broedvogels
Aalscholver, Porseleinhoen, Kwartelkoning, Zwarte stern en IJsvogel
niet broedvogelsoorten
Fuut, Aalscholver, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Kolgans, Grauwe gans, Smient, Krakeend, Wintertaling, Wilde eend, Pijlstaart, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Nonnetje, Meerkoet, Scholekster, Kievit, Grutto, Wulp en Tureluur

Effectbeoordeling

Nieuwe ontwikkelingen

De geplande ontwikkelingen (de aanleg van vijf nieuwe woningen en de noodweg) vinden plaats op 60 meter van de begrenzing van het Natura 2000-gebied, waardoor fysieke aantasting van habitats en soorten kan worden uitgesloten. Gezien de relatief kleinschalige werkzaamheden zullen geen hydrologische-, verzurende- of verontreinigende effecten optreden.

Verstoring op kwalificerende vogels, die de Rhederlaag gebruiken als rust-, foerageer- of slaapgebied als gevolg van extra beweging, verlichting en geluid zal niet optreden. De ontwikkelingen worden vanaf de Rhederlaag geheel aan het zicht onttrokken door de aanwezigheid van opgaande structuren. Daarnaast vinden tijdens de aanlegfase geen heiwerkzaamheden plaats.

Een toename van het recreatiedruk op het omliggende Natura 2000-gebied als gevolg van de realisatie van de vijf extra woningen zal wegvallen ten opzichte van de 346 reeds bestaande woningen in het Riverparc.

Uit bovengenoemde kan dan ook geconcludeerd worden dat de tijdens de aanleg en het gebruik van de vijf extra woningen en de noodweg geen effecten zullen optreden op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Omzetting van recreatiewoningen naar reguliere woningen

De aanwezige woningen binnen het Riverparc worden sinds het begin van deze eeuw voor veruit het grootste deel permanent worden bewoond. De gemeenteraad van destijds, van de gemeente Angerlo, heeft op 14 december 2004 besloten om de permanente bewoning op het Riverparc te legaliseren. Het Riverparc fungeert zodoende al ongeveer een decennium als woonwijk. De wijziging van recreatiewoningen naar reguliere woningen zal geen toename van recreatiedruk op omliggend gebied tot gevolg hebben omdat er in feite geen veranderingen optreden. Gesteld kan worden dat enkel de bestemming wordt gewijzigd maar het gebruik onveranderd blijft.

Geconcludeerd wordt dan ook dat deze bestemmingswijziging geen negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Beschermde Natuurmonument

In de directe nabijheid van de onderzoekslocatie bevinden zich geen Beschermde Natuurmonumenten. Meest nabijgelegen Beschermde Natuurmonument is Weide Oude Rijnstrangen, op een afstand van circa 10 kilometer. Het Natuurmonument is vooral vegetatiekundig van hoge waarde. Het vegetatietype behoort tot schraal grasland. Enkele bijzondere soorten die hier voorkomen zijn Echte sleutelbloem, Gele morgenster, Ruige weegbree, Kraailook en trilgras. (Ministerie van CR&M 1979).

Gezien de afstand kan worden gesteld dat de beoogde plannen geen effecten op Beschermde Natuurmonument Weide Oude Rijnstrangen zullen hebben.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd en worden ondermeer ganzengebied en weidevogelgebieden aangewezen.

EHS in Gelderland

De provincie stelt vast welke gebieden deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur. In het Streekplan Gelderland (Provincie Gelderland 2005, 2009) heeft de provincie de ecologische hoofdstructuur (EHS) vastgesteld. In de provincie Gelderland bestaat de ecologische hoofdstructuur uit drie onderdelen: EHS-natuur, EHS-verweving en ecologische verbindingzones.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De wezenlijke kenmerken en waarden worden omschreven als: actuele - en voor (deel)gebieden met een natuurbestemming tevens potentiële - waarde, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied.

Voor de hele EHS geldt het "nee-tenzij-beleid"; geen nieuwe ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken of waarden significant aantasten. Er zijn wel mogelijkheden om op basis van economische of ecologische argumenten de EHS te herbegrenzen.

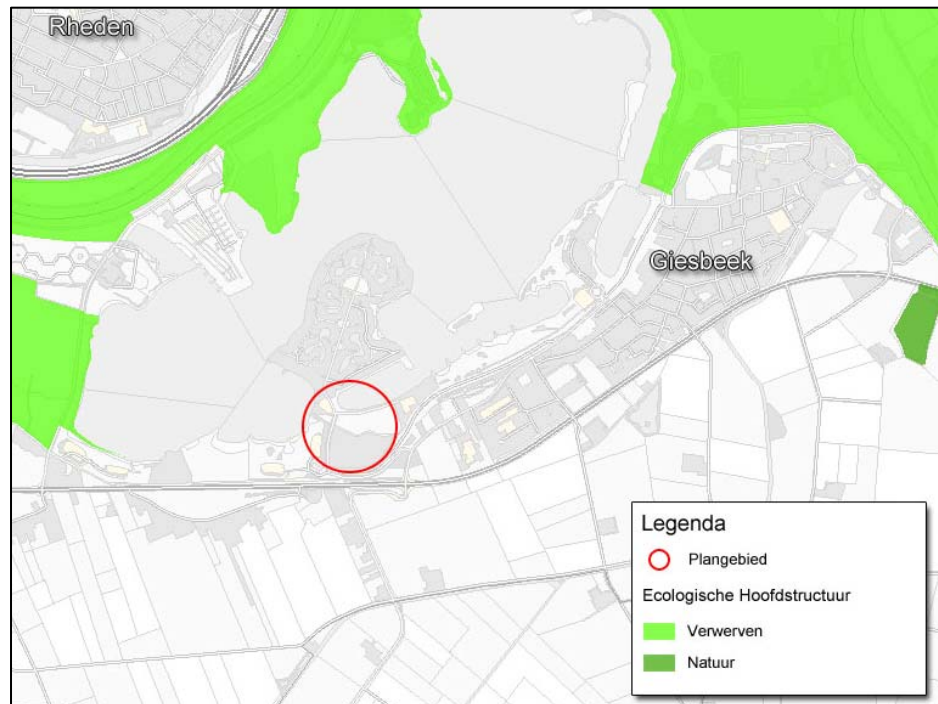
EHS in relatie tot het plangebied

In figuur 5 op de volgende pagina is de ligging van de EHS ten opzichte van het plangebied weergegeven. Hieruit blijkt dat het in het plangebied zelf geen onderdeel uitmaakt van de EHS. Het meest nabij gelegen gebied dat is aangemeld als EHS ligt op een afstand van circa 800 meter van het plangebied.

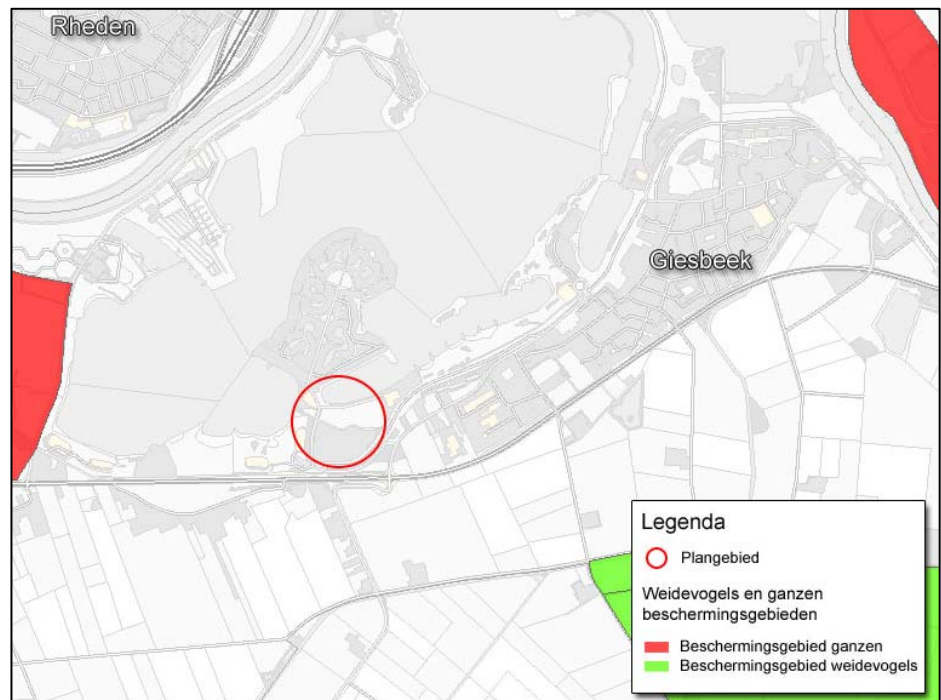
Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS is directe aantasting zoals areaalverlies niet aan de orde. Gezien het huidige gebruik van het plangebied gelijk zal zijn aan het toekomstige gebruik en de ruime afstand, worden geen toenemende, indirecte negatieve effecten (bijvoorbeeld verandering in grondwaterpeil, toename recreatieve aanloop of toename van lawaai) op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS verwacht.

Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Provincie Overijssel 2009b). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogelgebieden en ganzengebieden. In de directe omgeving van het plangebied zijn echter geen gebieden aanwezig die zijn aangewezen als waardevolle natuur buiten de EHS. Het meest nabijgelegen gebied dat als zodanig is aangemerkt ligt op een afstand van ruim een kilometer (figuur 6). Gezien de afstand en het ontbreken van een ecologische relatie tussen het plangebied en de beschermde natuur buiten de EHS zullen geen effecten op waardevolle natuur buiten de EHS plaatsvinden.

Figuur 5 Ligging plangebied ten opzichte van de EHS (Bron: provincie Gelderland 2009)

Figuur 6 Ligging plangebied ten opzichte van de beschermingsgebieden van ganzen en weidevogels (Bron: provincie Gelderland 2009)

3 Toetsing Flora- en faunawet

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal plant- en diersoorten. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, de meeste zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in die zin soms consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Methode

Veldonderzoek

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 8 maart 2011. Tijdens het bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn alle soortgroepen geïnventariseerd, maar gezien het aangetroffen biotoop is de nadruk gelegd op flora, amfibieën en vogels.

Literatuuronderzoek

Naast veldonderzoek is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens van flora en fauna, afkomstig van verspreidingsatlassen (zie literatuurlijst) en overige databanken (onder andere RAVON en waarneming.nl). Deze gegevens zijn in de onderstaande beschrijving van soortgroepen betrokken.

3.3 Flora

In het plangebied zijn uitsluitend soorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor voedselrijke omstandigheden. Het gaat om algemene soorten als Vijfvingerkruid, Bijvoet, Grote weegbree, Riet en Liesgras. Beschermde of bedreigde plantensoorten zijn binnen de planlocatie niet aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstellingen en de terreingesteldheid wordt ook niet verwacht dat beschermde of bedreigde flora binnen de uitbreidingslocatie voorkomt.

3.4 Zoogdieren

Binnen het plangebied is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten zoals Gewone bosspitsmuis, Aardmuis, Bosmuis, Egel, Haas, Mol en Konijn (allen FF-wet tabel 1). Voor tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht.

De te slopen gebouwen en te verwijderen beplanting is onderzocht op de aanwezigheid van geschikte invliegopeningen en ruimten die kunnen dienen als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Deze zijn echter niet aangetroffen. Mogelijk fungeren de greppel en de dijk wel als geleidende structuur voor een vliegroute en als foerageergebied, maar deze functie blijft ook in de toekomstige situatie gehandhaafd. Er is zodoende ook geen schade te verwachten aan vleermuizen.

In de nabije omgeving is in 2010 een waarneming gedaan van een Steenmarter (waarneming.nl). De aanwezige gebouwen zijn tevens onderzocht op potenties voor verblijfplaatsen voor dit middelhoog beschermde dier (Ff-wet tabel 2), maar er zijn

geen sporen of geschikte gevelopeningen aangetroffen. Ook verblijfplaatsen van andere juridisch zwaarder beschermde soorten zijn op basis van de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens niet te verwachten.

3.5 Broedvogels

Algemeen

Er is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. Daarnaast is op basis van biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd is in 2009 gewijzigd. Dit betreft de nesten van Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstraat, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor de andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van nestlocaties van broedvogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Overige broedvogels

In beplanting in en langs het plangebied kunnen algemene broedvogelsoorten als Fitis, Tjiftjaf, Winterkoning, Merel, Roodborst en Tjiftjaf tot broeden komen. Alle van nature in Nederland voorkomende broedvogels, hun nesten, eieren en jongen zijn tijdens het broedseizoen strikt beschermd in de Flora- en faunawet. In het open veld langs de te dempen greppel kunnen mogelijk weidevogels als Kievit en Scholekster broeden.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

3.6 Amfibieën

De te dempen greppel is mogelijk geschikt voor voortplanting en overwintering van amfibieën. Het gaat naar verwachting met name om algemene en laag beschermde soorten als Bruine kikker, Bastaardkikker, Kleine watersalamander en Gewone pad. Deze soorten zijn opgenomen in tabel 1 van de Ff-wet, zodat automatisch vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.

Naast deze algemene soorten is ook de strikt beschermde Rugstreepad (tabel 3) bekend uit de omgeving. Zo is deze in 2010 nog gemeld aan de noordzijde van het recreatiegebied Rhederlaag. Andere zwaarder beschermde soorten als Heikikker en Poelkikker (beide Ff-wet tabel 3) zijn niet bekend uit de regio. Bovendien is er voor deze soorten geen geschikt habitat aanwezig.

Rugstreepad

Het betreft een zeer mobiele soort die zich overdag verbergt in rul zand (zoals het terrein langs de greppel) en zich voortplant in zeer ondiepe, snel opwarmende plassen of sloten. Zelfs karrensporen met water voldoen aan de eisen. Voortplantingswateren van deze soort vallen meestal in de loop van de zomer droog (zoals de greppel) waardoor er geen stabiele populaties predatoren kunnen leven. Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan niet worden uitgesloten dat de greppel voortplantingswater

van Rugstreeppad betreft. Verder kan de soort foeragerend op ruige terreinen worden aangetroffen, en overwinterend in rul zand.

Door in de daarvoor geschikte periode nader onderzoek uit te voeren naar deze soort kan uitsluitend worden verkregen over de functie van het gebied voor Rugstreeppad. Het onderzoek bestaat uit een veldbezoek op een warme (vochtige en windstille) avond tussen eind april- mei. In mei kan tijdens een dagbezoek gezocht worden naar eisnoeren van de soort, in de avond kunnen vervolgens nogmaals eventuele roepende exemplaren in kaart worden gebracht.

Er dient, wegens het mobiele karakter van de soort, niet alleen binnen het plangebied worden gekeken maar ook in de omgeving van het plangebied. Op deze wijze wordt een zo volledig mogelijk beeld verkregen van de soort in het plangebied en zijn relatie met de omgeving. Op basis van deze uitkomsten kan worden vastgesteld of er in het plangebied of de nabijheid ervan Rugstreeppadden voorkomen en welke maatregelen eventueel genomen moeten worden om schade aan deze strikt beschermde te voorkomen.

Het is goed om te beseffen dat bouwterreinen een sterke aantrekkingskracht op Rugstreeppadden hebben. Er wordt immers geschikt leefgebied geschapen doordat rul bouwzand wordt aangebracht, er vaak plassen ontstaan en er vaak ook geschikt overwinteringsgebied aanwezig is. Door in de uitvoeringsfase het ontstaan van plassen te voorkomen kan vaak al veel vertraging in de uitvoering voorkomen worden.

3.7 Overige soortgroepen

In watergangen buiten het plangebied zoals de Rhederlaag en de IJssel zijn diverse beschermde vissoorten te verwachten als Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) en Bittervoorn (tabel 3). In het plangebied is echter geen oppervlaktewater aanwezig, met uitzondering van de moerassige greppel. Wegens de aanwezige ijsslag en de lage luchttemperatuur (risico op bevriezing van kieuwen) kon tijdens het veldbezoek geen bemonstering worden uitgevoerd.

In deze greppel staat naar alle waarschijnlijkheid alleen in het winterhalfjaar voldoende water voor vissen. Het in de winter al zeer ondiepe water ligt geïsoleerd van andere wateren en wordt zodoende na diepe vorst (uitsterfing) niet opnieuw gekoloniseerd. Al dan niet beschermde vissen worden dan ook niet verwacht.

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken zijn in het plangebied of de invloedssfeer van de ingreep ook geen beschermde reptielen en ongewervelden (als dagvlinders of libellen) te verwachten.

Geraadpleegde bronnen

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet
- Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Ministerie van CR&M (1979). Aanwijsbesluit Beschermd Natuurmonument Weide Oude Rijnstrangen.
- Ministerie van LNV (2004a). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2004b). Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.
- Ministerie van LNV (2005). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Provincie Gelderland (2009). EHS Streekplanherziening vastgesteld door PS juli 2009.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

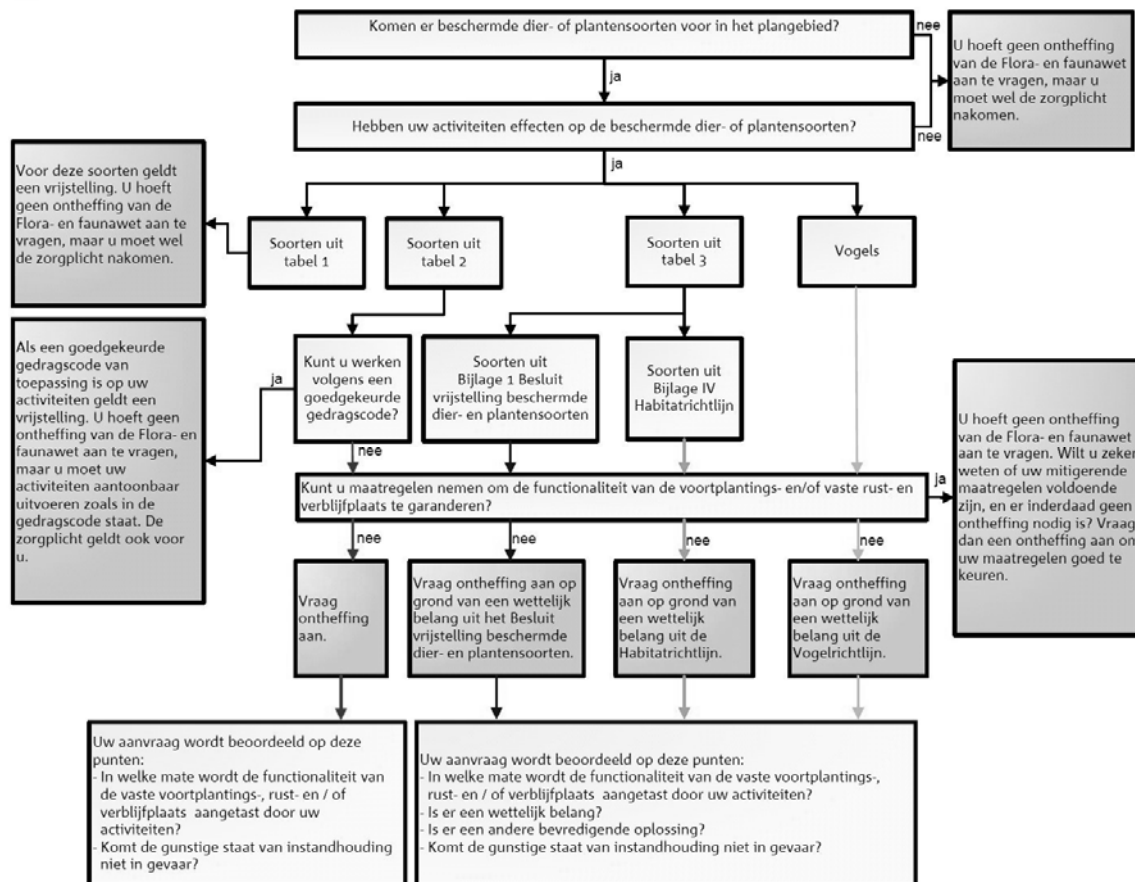
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Bijlage 2: Plankaart voorgenomen ontwikkelingen

Bijlage 3: Essentietabel Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel

Kernopgaven

3.02	Waterplanten	Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Krabbenscheer-begroeiingen	Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.09	Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaartheuvels (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
3.12	Plas-dras situaties	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossenstaartheuvels (glanshaver) H6510_A.
3.14	Droge hardhoutoibossen	Ontwikkeling droge hardhoutoibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.

Instandhoudingsdoelstellingen

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven	
Habitattypen									
H3150	Meren met krabbenscheer	-	>	>				3.06	
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	>	=				3.02,W	
H3270	Slikkige rivieroever	-	>	>					
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	>	>				3.13,%	
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=					
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	=	=					
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	-	>	>					
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (glanshaver)	-	>	>				3.13,%	
H6510B	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (grote vossenstaart)	--	>	>				3.09,W	
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	=	=				3.07,W	
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	>	>				3.07,W	
H91F0	Droge hardhoutoibossen	--	>	>				3.14	
Habitatsoorten									
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=				
H1145	Grote modderkruiper	-	>	>	>				
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=				
H1163	Rivieronderpad	-	=	=	=				

ecogroen advies

H1166	Kamsalamander	-	>	>	>			
H1337	Bever	-	>	>	>			
Broedvogels								
A017	Aalscholver	+	=	=		280		
A119	Porseleinhoen	--	>	>		20	3.12,W	
A122	Kwartelkoning	-	>	>		60	3.12,W	
A197	Zwarte Stern	--	=	=		50	3.06	
A229	IJsvogel	+	=	=		10		
Niet-broedvogels								
A005	Fuut	-	=	=	220			
A017	Aalscholver	+	=	=	550			
A037	Kleine Zwaan	-	=	=	70		3.10	
A038	Wilde Zwaan	-	=	=	30		3.10	
A041	Kolgans	+	= (<)	=	16700		3.10	
A043	Grauwe Gans	+	= (<)	=	2600		3.10	
A050	Smient	+	= (<)	=	8300		3.10	3.12,W
A051	Krakeend	+	=	=	100		3.12,W	
A052	Wintertaling	-	=	=	380		3.12,W	
A053	Wilde eend	+	=	=	2600		3.12,W	
A054	Pijlstaart	-	=	=	50		3.12,W	
A056	Slobeend	+	=	=	90		3.12,W	
A059	Tafeleend	--	=	=	450		3.12,W	
A061	Kuifeend	-	=	=	690		3.12,W	
A068	Nonnetje	-	=	=	20		3.12,W	
A125	Meerkoet	-	=	=	3600			
A130	Scholekster	--	=	=	210		3.12,W	
A142	Kievit	-	=	=	3400		3.12,W	
A156	Grutto	--	=	=	490		3.12,W	
A160	Wulp	+	=	=	230		3.12,W	
A162	Tureluur	-	=	=	30		3.12,W	

Legenda

- W Kernopgave met wateropgave
- % Sense of urgency: beheeropgave
- % Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
- SVI landelijk Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
- = Behoudsdoelstelling
- > Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
- =(<) Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering